

**This is an electronic reprint of the original article.
This reprint *may differ* from the original in pagination and typographic detail.**

Author(s): Kokko, Marja

Title: FINNA herättää tunteita

Year: 2014

Version:

Please cite the original version:

All material supplied via JYX is protected by copyright and other intellectual property rights, and duplication or sale of all or part of any of the repository collections is not permitted, except that material may be duplicated by you for your research use or educational purposes in electronic or print form. You must obtain permission for any other use. Electronic or print copies may not be offered, whether for sale or otherwise to anyone who is not an authorised user.

Suomen yliopistokirjastojen neuvoston blogi

Yliopistokirjastojen yhteinen viestintäfoorumi

FINNA herättää tunteita

Julkaistu [toukokuu 6, 2014](#) by [Syn](#)

Kansallisesta digitaalisesta kirjastosta on puhuttu vuosikausia ja ainakin kirjastoasiantuntijoiden keskuudessa hanke on ehtinyt herättää monenlaisia tuntemuksia siitä, mitä tuleman pitää. Jyväskylän yliopiston kirjasto on kuulunut ensimmäisen aallon pilottikirjastoihin ja meillä on ollut mahdollisuus muokata kansallista tiedonhaun käyttöliittymää JYKDOK/FINNAa oman yliopistoyhteisön tarpeisiin. Pilottivaiheeseen liittyen julkaistiin vuonna 2013 käytettävyystudkimus, [Reetta Kuuskosken](#) pro gradu –tutkielma.

Pilottivaiheen pitkä ajanjakso auttoi toisaalta sopeutumaan muutoksiin, mutta toisaalta turhautti, koska muutokset ja toivomusten eteenpäinvienti kestivät aikansa. FINNAN lanseeraamiseen liittynyt ajatus saada kirjaston kaikki aineistot samasta käyttöliittymästä ei ehkä koskaan toteudukaan, mikä on osaltaan lisännyt epäilyjä muutoksen mielekkyydestä.

Uutuuksia

Miten onnistut

[Miten onnistut työnhaussa](#)

JYKDOKin kautta kirjaston painettu löydät yliopiston julkaisuarkisto JY

Jyväskylän yliopiston kirjasto on nimennyt uuden käyttöliittymän yliopistoyhteisölle tutuksi [JYKDOK](#)iksi. Muutoksessa on ollut kysymys paljolti oppimisesta pois vanhoista käytänteistä. Uutta käyttöliittymää on vuoden alusta lähtien opetettu kirjaston tiedonhakukoulutuksissa ja muutos ei vaikutakaan enää järin dramaattiselta. Esimerkiksi hakutulosten rajaaminen on tuttua puuhaa kansainvälisistä tietokannoista. Kevään aikana olemme saaneet rikastetuksi opastusta [uusilla hakuvinkeillä ja muun muassa ohjevideoilla](#). Opasteiden laatiminen on haastavaa, koska JYKDOK-FINNAssa tapahtuu koko ajan tiedonhakuihin vaikuttavia, pieniä muutoksia. Ohjeita ei siksi kannata hakata kiveen, vaan sietää pienet muutokset ja uudistaa ohjeet vasta, kun olemassa olevat johtavat harhaan.

FINNAn käyttöönottoa kirjastoväen keskuudessa helpotti tieto, että valtaosa arkipäiväisistä hakutapahtumista tehdään teoksen nimen tai tekijän nimen mukaan. Tällaiseen tiedon paikantamiseen uusi käyttöliittymä on erinomainen, sillä sen hakulogiikka ymmärtää hyvin pitkälle tiedonhakijan aikeita. JYKDOK-FINNAssa on myös mainioita, hakutulosta rajaavia ominaisuuksia, jotka riittävät hyvinkin kandityötään tekevän tiedontarpeisiin. JYKDOK ja sen sisältämä PCI-haku tuottavat täysin tyydyttävän hakutuloksen, kun tiedontarve on vielä jäsentymätön ja tutkimusaihe suhteellisen laveasti määritelty.

Tiedonhankinnan opettajien pedagogisia taitoja ja tieteenalojen ymmärrystä tarvitaan, kun JYKDOKia opetetaan gradun ja väitöskirjan tekijöille sekä tutkijoille ja tutkimusryhmille. JYKDOKn ja sen sisältämän PCI-haun sekä natiivitietokantojen tuottamia hakutuloksia pitäisi pystyä punnitsemaan niin, että tiedonhaut tukisivat tutkimussuunnitelman muotoutumista pitkin tutkimusprosessia. Tiedonhakujen repertuaarin pitää olla laaja varsinkin työn alkuvaiheessa, kun tutkimusaihe on fokusoimaton. PCI-haun hyödyntäminen tutkimustyön alkuvaiheessa – kun tutkimusaihetta koskevat ajatukset ovat vielä jäsentymättömiä ja hakutermit täsmentymättömiä – voi johtaa pikemminkin turhautumiseen kuin ajatusten tarkentumiseen, koska PCI-haun aihealueista on kovin karkea ja jäsentymisen logiikka epäselvä.

Kaiken kattava käyttöliittymä on saatava palvelemaan sekä selailua (mm. tutkimusaihetta koskevan tiedon kartoittamista) että systemaattista tiedonhakua. Nyt Finnan hakutulosten tarkentavien rajausvaihtoehtojen vähäisyys sekä relevanssilogiikka aiheuttavat sen, että kattavan tiedonhaun varmistamiseen tarvitaan erityisen huolellista hakusanojen valintaa sekä tieteenalakohtaisten keskeisten tietokantojen rinnakkaiskäyttöä PCI-haun lisäksi.

Asiakkaiden kannalta on turhauttavaa, että PCI-hakuun ei sisälly kaikkea kirjaston hankkimaa aineistoa. Asian avaaminen mm. tiedonhankinnan opetuksessa onkin jo

sitten oma lukunsa. PCI-haun kattavuuden määrittäminen on tuskallista, koska olemassa oleva tieto muuttuu eivätkä ilmoitetut muutokset kuitenkaan toteudu välittömästi, vaan ajan kuluessa.

Jyväskylän JYKDOKia on pyritty parantamaan paneutumalla muun muassa tietokantojen kuvailuun. Tällöin tieteenalakohtaiset tietokannat ainakin löytyvät tietokantahaun avulla, vaikkakaan ei aina mielekkäässä järjestyksessä. Monet hakuvaihtoehdot on silti opittava muistamaan. Aikaisemmasta poiketen opinnäytteet eivät enää sisälly JYKDOKin perushakuun, vaan opinnäytteille on oma erityinen hakunsa. Niin ikään on muistettava, että JYKDOK on paikallinen käyttöliittymä, johon eivät sisälly esimerkiksi MELINDA ja ARTO. Erilaiset tiedontarpeet on osattava jäsentää, jotta tiedonhakija voi jossakin vaiheessa olla tyytyväinen tuloksiinsa.

Kuten edellä on jo todettu, PCI-haku ei missään tapauksessa sovellu tarkkaan, tieteenalakohtaiseen hakemiseen, vaan akateemiseen asiantuntijuuteen kuuluu edelleenkin tunnistaa tieteenalansa julkaisukulttuuri sekä tutkimusalaansa parhaiten palvelevat erityistietokannat. Itse olen huomannut, että tutkijat pääsevät joillakin aloilla parhaiten eteenpäin yliopistossamme käytössä olevilla keskeisillä [verkkolehdistopalveluilla](#), joissa on mahdollisuus oman tieteenalan rajaukseen. Valituissa lehtipaketeissa tiedonhaut onkin sitten helppo toteuttaa hyödyntämällä tutkimusaiheen keskeistä sanastoa.

[FINNA](#)n kehittymistä on ollut jännittävää ja erityisen opettavaista seurata, kun muistetaan, että KDK:ssa on kysymys [keskeisestä kansallisesta infrastruktuurihankkeesta](#) ja sen päämääränä on koota yhteen eri [muistiorganisaatioiden aineistot ja asiantuntemus](#).

Marja Kokko, informaattikko Jyväskylän yliopiston kirjasto